

PATVIRTINTA

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos
direktoriaus 2025 m. rugpjūčio 26 d.
įsakymu Nr. V- 41-(1.3)

**ŠIAULIŲ STASIO ŠALKAUSKIO GIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į MOKINIŲ PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO,
PLATINIMO IR DISPONAVIMO PSICHOAKTYVIOSIOMIS MEDŽIAGOMIS ATVEJUS
BEI PAGALBOS TEIKIMO MOKINIAMS, JŲ TĖVAMS (RŪPINTOJAMS) TVARKOS
APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos (toliau – Gimnazija) reagavimo į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus bei pagalbos teikimo mokiniams, jų tėvams (rūpintojams) tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato:

1.1. reagavimo į mokinių, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus Gimnazijoje tvarką;

1.2. pagalbos teikimo mokiniams ir jų tėvams (rūpintojams), nustačius psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus Gimnazijoje, tvarką.

2. Apraše vartojamos sąvokos ir jų apibrėžtys:

2.1. **Psichoaktyviosios medžiagos** – alkoholiniai gėrimai, tabakas, tabako gaminiai ir su tabako gaminiais susiję gaminiai (elektroninės cigaretės ir jų pildyklės, rūkomieji žoliniai gaminiai), narkotinės, psichotropinės medžiagos, kuriuos vartojant (naudojant) keičiasi asmens emocinė būseną, mąstymas ir (arba) elgesys.

2.2. **Mokinio disponavimas psichoaktyviosiomis medžiagomis** – atvejis, kai mokinys turi su savimi psichoaktyviųjų medžiagų arba laiko jas Gimnazijos patalpose, teritorijoje ar Gimnazijos organizuojamuose renginiuose / veiklose už Gimnazijos ribų.

2.3. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatyme, Lietuvos Respublikos narkotinių ir psichotropinių medžiagų kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatyme, Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatyme ir Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatyme.

**II SKYRIUS
GIMNAZIJOS REAGAVIMAS Į MOKINIŲ PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ
VARTOJIMO, PLATINIMO IR DISPONAVIMO PSICHOAKTYVIOSIOMIS
MEDŽIAGOMIS ATVEJUS**

3. Visais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais Gimnazija vadovaujasi nešališkumo, konfidencialumo, profesionalumo, nediskriminavimo ir pagarbos žmogaus teisėms principais, užtikrindama asmens duomenų saugumą siekdama tinkamai reaguoti į šiuos atvejus.

4. Kilus įtarimui dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo, Gimnazijos administracija, socialinis pedagogas, klasės vadovas turi teisę patikrinti mokinio turimus daiktus (pagal Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos Mokymo(si) sutarties nuostatas).

5. Visais mokinio vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais Gimnazijos administracija ar socialinis pedagogas nedelsdamas apie šiuos atvejus informuoja mokinio tėvus (rūpintojus) ir kviečia juos atvykti į mokinio buvimo vietą – sveikatos priežiūros įstaigą arba Gimnaziją.

6. Kiekvienas Gimnazijoje dirbantis mokytojas bei administracijos darbuotojas (toliau bendrai – Gimnazijos darbuotojas), įtaręs, pastebėjęs ar gavęs informaciją, kad Gimnazijos patalpose ar teritorijoje mokinyss disponuoja psichoaktyviosiomis medžiagomis ir (ar) jas vartoja, ir yra apsvaigęs arba apsinuodijęs, atlieka šiuos veiksmus nurodytu eiliškumu:

6.1. stebi mokinio sveikatos būklę ir įvertina būtinosios medicinos pagalbos reikalingumą;

6.2. jeigu mokiniui reikalinga būtinoji medicinos pagalba:

6.2.1. nedelsdamas kviečia greitosios medicinos pagalbos brigadą skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112;

6.2.2. organizuoja pirmosios pagalbos teikimą mokiniui, vadovaudamasis Gimnazijos pirmosios pagalbos organizavimo tvarka;

6.2.3. informuoja Gimnazijos direktorių arba jo įgaliotą asmenį apie situaciją, taip pat visuomenės sveikatos specialistą, vykdančią visuomenės sveikatos priežiūrą Gimnazijoje;

6.4. jeigu mokiniui būtinoji medicinos pagalba yra nereikalinga, palydi mokinį pas Gimnazijos administraciją ar socialinį pedagogą, kuris:

6.4.1. atskiroje patalpoje kalbasi su mokiniu apie atvejo aplinkybes: kada ir kokias psichoaktyvias medžiagas vartojo ir (ar) kokiomis psichoaktyviosiomis medžiagomis disponuoja, iš kur jų gavo, psichoaktyvias medžiagas vartojo vienas ar su kitu (-ais) mokiniu (-iais), jeigu su kitu (-iais) mokiniu (-iais), tai su kuriuo (-iais), ar gali būti kuriam (-iems) nors mokiniui (-iams) reikalinga pagalba, prašo mokinio parodyti jo turimus daiktus (pagal Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos Mokymo(si) sutarties nuostatas). Daiktų patikrinime pagal galimybes dalyvauja mažiausiai du asmenys – Gimnazijos darbuotojai, iš kurių vienas yra Gimnazijos administracija ar socialinis pedagogas ir atlieka vieną iš šių veiksmų:

6.4.1.1. jei nėra randama psichoaktyviųjų medžiagų, kalbasi kartu su mokiniu ir atvykusiais mokinio tėvais (rūpintojais) apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo galimas pasekmes ir pakartotiniam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui išvengti galimus prevencinius veiksmus;

6.4.1.2. jei legalios psichoaktyvios medžiagos (alkoholiniai gėrimai, tabakas, tabako gaminiai ir su tabako gaminiais susiję gaminiai (elektroninės cigaretės ir jų pildyklės taip pat rūkantieji žoliniai gaminiai), randamos pirmą kartą, jas atiduoda atvykusiems mokinio tėvams (rūpintojams), kalbasi kartu su jais ir mokiniu apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis galimas pasekmes ir pakartotiniam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui ir disponavimui psichoaktyviosiomis medžiagomis išvengti galimus prevencinius veiksmus, užpildo Daiktų paėmimo protokolą (Aprašo 1 priedas), siekiant užtikrinti šio įvykio fiksavimą, kuris saugomas Gimnazijos vidaus dokumentuose bei atsižvelgiant į Gimnazijos mokinių elgesio taisyklių pažeidimus, skiriama drausminė nuobauda – gimnazijos direktoriaus papeikimas;

6.4.1.3. jei legalios psichoaktyvios medžiagos (alkoholiniai gėrimai, tabakas, tabako gaminiai ir su tabako gaminiais susiję gaminiai (elektroninės cigaretės ir jų pildyklės taip pat rūkomieji žoliniai gaminiai), randamos ne pirmą kartą, kalbasi kartu su mokiniu ir atvykusiais mokinio tėvais (rūpintojais) apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis galimas pasekmes ir pakartotiniam psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui ir disponavimui psichoaktyviosiomis medžiagomis išvengti galimus prevencinius veiksmus, užpildo Daiktų paėmimo protokolą (Aprašo 1 priedas) ir ne vėliau kaip kitą darbo dieną Gimnazijos vardu adresu www.ePolicija.lt praneša apie psichoaktyviųjų medžiagų radimo atvejį ir pateikia Daiktų paėmimo protokolą bei atsižvelgiant į Gimnazijos mokinių elgesio taisyklių pažeidimus, skiriama drausminė nuobauda – gimnazijos direktoriaus griežtas papeikimas;

6.4.1.4. jei randama, kad mokinys turi nelegalių psichoaktyviųjų medžiagų, kurios gali būti tablečių, kristalų, suktinių, žolinių mišinių, miltelių, druskų ar kitu pavidalu arba kyla abejonių dėl medžiagos legalumo, nedelsdamas skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 praneša apie galimą teisės pažeidimą, iki policijos pareigūnų atvykimo neliečia, neuosto, neleidžia sunaikinti rastų nelegalių psichoaktyviųjų medžiagų ir apriboja mokinio galimybę naudotis ryšio priemonėmis bei atsižvelgiant į Gimnazijos mokinių elgesio taisyklių pažeidimus, skiriama drausminė nuobauda – gimnazijos direktoriaus griežtas papeikimas ir siūlymas keisti švietimo įstaigą.

6.4.2. atskiroje patalpoje kalbasi su mokiniu apie atvejo aplinkybes: kada ir kokias psichoaktyvias medžiagas vartojo ir (ar) kokiomis psichoaktyviosiomis medžiagomis disponuoja, iš kur jų gavo, psichoaktyvias medžiagas vartojo vienas ar su kitu (-ais) mokiniu (-iais), jeigu su kitu (-iais) mokiniu (-iais), tai su kuriuo (-iais), ar gali būti kuriam (-iems) nors mokiniui (-iams) reikalinga pagalba. Nesutinkant mokiniui parodyti turimų daiktų, informuoja mokinį ir atvykusius mokinio tėvus (rūpintojus), jog policijos pareigūnai gali imtis teisėtų veiksmų, įskaitant daiktų apžiūrą, ir nedelsdamas skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 praneša apie galimą teisės pažeidimą.

7. Visais galimais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų platinimo atvejais Gimnazijos administracija ar socialinis pedagogas:

7.1. pastebėjęs ar gavęs informaciją apie Gimnazijos patalpose, teritorijoje ar Gimnazijos organizuojamuose renginiuose / veiklose už Gimnazijos ribų pastebėtą šiuo metu vykstantį ir (ar) ką tik įvykusį psichoaktyviųjų medžiagų platinimo atvejį, nedelsiant skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 praneša apie galimą teisės pažeidimą;

7.2. gavęs informaciją apie anksčiau įvykusį arba jau žinomą atvejį, kad mokinys įsigijo psichoaktyviųjų medžiagų Gimnazijos patalpose, teritorijoje ar Gimnazijos organizuojamuose renginiuose / veiklose už Gimnazijos ribų ar konkretus mokinys galimai platino psichoaktyvias medžiagas pateikia gautą informaciją policijos skambučių linijos telefono numeriu +370 700 60 777 arba adresu www.ePolicija.lt.

8. Jei Gimnazijos patalpose, teritorijoje ar Gimnazijos organizuojamuose renginiuose / veiklose už Gimnazijos ribų gimnazijos darbuotojas randa psichoaktyviųjų medžiagų, tačiau nežinoma, kam jos priklauso, jas perduoda Gimnazijos administracijai ar socialiniam pedagogui, kuris nedelsdamas:

8.1. rastas legalias psichoaktyvias medžiagas (alkoholinius gėrimus, tabaką, tabako gaminius, su tabako gaminiais susijusius gaminius (elektronines cigaretes, jų pildykles taip pat rūkomojus žolinius gaminius) sunaikina;

8.2. rastas nelegalias narkotines, psichotropines medžiagas arba kyla abejonių dėl medžiagos legalumo, skubiosios pagalbos tarnybų ryšio numeriu 112 informuoja skubiosios pagalbos tarnybą, užtikrina šių medžiagų saugojimą iki perdavimo policijai. Atvykus policijai surašo pranešimą apie

raštas medžiagas, kuriame nurodo jų radimo aplinkybes, medžiagų kiekį ir patvirtina perdavimo policijos pareigūnams faktą.

9. Visais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais Gimnazijos darbuotojai informuojami apie juos naudojant nuasmenintus, neleidžiančius nustatyti mokinio ir jo tėvų (rūpintojų) tapatybės, duomenis, siekiant pakartotinai priminti Gimnazijos vidaus tvarkos taisyklių laikymosi svarbą, taikomas prevencijos priemonės mokiniams, jų tėvams (rūpintojams) ir (arba) Apraše nustatytą teisinį reguliavimą.

III SKYRIUS

PAGALBOS TEIKIMAS MOKINIAMS IR JŲ TĖVAMS (RŪPINTOJAMS)

10. Visais mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejais po Aprašo II skyriuje nurodytų reagavimo veiksmų atlikimo Gimnazijoje organizuojama ir teikiama pagalba:

10.1. kai nustatytas pirmas mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejis, Gimnazijos administracija ar socialinis pedagogas organizuoja susitikimą su mokiniu ir jo tėvais (rūpintojais) ir paskiria atsakingą asmenį, koordinuosiantį pagalbos teikimą mokiniui ir (ar) jo tėvams (rūpintojams);

10.2. kai nustatytas pakartotinis mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejis, informuojama Gimnazijos Vaiko gerovės komisija ir šaukiamas posėdis.

11. Gimnazijos Vaiko gerovės komisijoje:

11.1. pagalbos teikimo galimybės svarstomos prieš tai jas aptarus su mokiniu ir jo tėvais (rūpintojais);

11.2. sprendimai dėl pagalbos turinio ir formų priimami vadovaujantis mokinio nuomonės išklusymo ir geriausių jo interesų įgyvendinimo principais, siekiant sumažinti mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis rizikas;

11.3. turi būti išklusoma visų asmenų, dalyvaujančių teikiant pagalbą, nuomonė, susitariama dėl konkrečių veiksmų Gimnazijoje, nustatomi veiksmai, už kurių įgyvendinimą yra atsakingas Gimnazijos atstovas, mokinys ir jo tėvai (rūpintojai), numatomas bendras įgyvendintų veiksmų rezultatų aptarimas;

11.4. krepiamasi į Gimnazijos direktorių dėl galimybės inicijuoti kreipimąsi į savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių dėl koordinuotos pagalbos teikimo šeimai.

12. Pagalba pagal galimybes apima švietimo pagalbos, Visuomenės sveikatos biurų teikiamas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, neformaliojo švietimo ar kitų švietimą papildančio ugdymo veiklų organizavimą, kitų veiklų vykdymą savivaldybėje.

13. Teikiant pagalbą siekiama:

13.1. padėti mokiniui tapti psichologiškai atsparesniam, užimtam, gebančiam palaikyti santykius su bendraamžiais ir suaugusiais, rūpintis savo fizine ir psichikos sveikata, įtraukiant mokinį į neformaliojo švietimo veiklas, socialiniams emociniams įgūdžiams ugdyti skirtus užsiėmimus, prevencines programas ar kitą Gimnazijoje vykdomą veiklą, arba nukreipiant į neatlygintinas šiems tikslams pasiekti tinkamas veiklas už Gimnazijos teritorijos ribų, taip pat bendradarbiaujant su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi padėti spręsti sveikatos, socialines, švietimo ar kitas problemas tikslingai pasirenkant savivaldybėje neatlygintinai teikiamas paslaugas ir pagalbą.

13.2. padėti mokiniui ir jo tėvams (rūpintojams) ugdyti sveikatą, kritinį mąstymą, suteikiant Gimnazijoje informaciją ar pateikiant nuorodas į informacijos šaltinius psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos ir intervencijos temomis;

13.3. padėti mokinio tėvams (rūpintojams) stiprinti įgūdžius, susijusius su santykių, bendravimo gerinimu, vaiko saugumo užtikrinimu, užimtumo planavimu ir kitais, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencijos veiksmais, bendradarbiaujant su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi ir (ar) Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniu skyriumi nukreipti į savivaldybėje prieinamas neatlygintinas mokinio tėvų (rūpintojų) švietimo ir įgūdžių ugdymo veiklas.

14. Pagalbos priemonių turinys nukreiptas į:

14.1. psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis priežasčių ir galimų pasekmių aptarimą su mokiniu ir jo tėvais (rūpintojais);

14.2. rekomendacijų mokiniui ir jo tėvams (rūpintojams) teikimą dėl tarpusavio santykių šeimoje, santykių su bendraamžiais, laisvalaikio leidimo, mokymosi, taisyklių taikymo ir laikymosi Gimnazijoje ir šeimoje bei kitais psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis rizikos mažinimui aktualiais klausimais;

14.3. mokinių ir jų tėvų (rūpintojų) konsultavimą ar įtraukimą į Gimnazijoje vykdomas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis rizikos mažinimui skirtas veiklas, ankstyvosios intervencijos programą;

14.4. mokinių ir jų tėvų (rūpintojų) nukreipimą pagalbos į savivaldybės ir valstybės įstaigose teikiamas neatlygintinas visuomenės ar asmens sveikatos priežiūros, socialines paslaugas, švietimo pagalbą ar kitą pagalbą, bendradarbiaujant su savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriumi ir (ar) Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos teritoriniu skyriumi;

14.5. kitus Gimnazijos veiksmus, tikslingai nukreiptus į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejų pasikartojimo prevenciją.

15. Teikiama pagalba turi būti aprašyta Gimnazijos kartu su mokiniu ir jo tėvais (rūpintojais) sudarytame rašytiniame pagalbos teikimo plane, kuris įforminamas laisva forma. Jame numatomi teikiamos pagalbos tikslai, sutarti veiksmai jiems pasiekti, už veiksmų įgyvendinimą atsakingi asmenys (Gimnazijos atstovas, mokinys, jo tėvai (rūpintojai) ir veiksmų įgyvendinimo terminai.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Aprašo nuostatų įgyvendinimui būtini veiksmai numatomi Gimnazijos direktoriaus tvirtinamuose vidaus dokumentuose.

17. Gimnazijos darbo tvarkos taisyklėse numatyta pareiga, pastebėjus, įtarus mokinio psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo jomis atvejį informuoti Gimnazijos administraciją ar socialinį pedagogą.

18. Su Aprašu ir jo pagrindu vykdomais veiksmais visi Gimnazijos darbuotojai supažindinami pasirašytinai, bei informuojami mokinių tėvai (rūpintojai).

19. Tais atvejais, kai mokinio tėvai (rūpintojai) nepriima Gimnazijoje siūlomos pagalbos sau ar savo vaikui, nebendradarbiauja su Gimnazijos administracija, pedagogais ir švietimo pagalbos mokiniui specialistais, neatsižvelgia į specialistų pateiktas rekomendacijas, nesikreipia dėl pagalbos vaikui ir šeimai į savivaldybės ir valstybės įstaigas, Gimnazijos administracija ar socialinis pedagogas konsultuojasi ir (arba) informuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

20. Vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), asmens duomenys pagal Aprašą tvarkomi, siekiant nustatyti ir tinkamai sureaguoti į mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, platinimo ir disponavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus bei organizuoti ir teikti reikiamą pagalbą mokiniams, jų tėvams (rūpintojams).

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos
reagavimo į psichoaktyviųjų medžiagų
vartojimo, platinimo ir disponavimo
psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus
bei pagalbos teikimo mokiniams, jų
tėvams (rūpintojams) tvarkos aprašo
1 priedas

ŠIAULIŲ STASIO ŠALKAUSKIO GIMNAZIJA

DAIKTŲ PAĖMIMO PROTOKOLAS

Data	
Dokumento Nr.	
Surašymo vieta	

Daiktų paėmimą atlieka (vardas, pavardė, pareigos)				
Atliekant daiktų paėmimą, dalyvauja (vardas, pavardė, pareigos ar statusas)				
Paimti daiktai:				
Eil. Nr.	Tikslus daikto aprašymas	Mato vnt.	Kiekis	Pastabos
1.				
2.				
3.				
Asmuo, iš kurio paimti daiktai: Daikto savininkas:				
Atliekant daiktų paėmimą dalyvavusių asmenų pareiškimai				
Žyma apie protokolo kopijos įteikimą ir daiktus paėmusio asmens vardas, pavardė, parašas				

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos
reagavimo į psichoaktyviųjų medžiagų
vartojimo, platinimo ir disponavimo
psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus
bei pagalbos teikimo mokiniams, jų
tėvams (rūpintojams) tvarkos aprašo
2 priedas

GALIMI PSICHOAKTYVIŪJŲ MEDŽIAGŲ VARTOJIMO ATPAŽINIMO POŽYMIAI

1. Trumpalaikio vartojimo atpažinimo požymiai:

1.1. Akies vyzdžio dydis ir reakcija į šviesą. Esant apsinuodijimui stimulatoriais, atmerkus akies voką, krintant tiesioginei šviesai, akies vyzdys lieka išsiplėtęs, esant apsinuodijimui opioidais – akies vyzdys lieka susitraukęs, esant apsinuodijimui hašišu arba marihuana – akies vyzdys pulsuoja didėdamas (atkreiptinas dėmesys, kad akies vyzdys neženkliai pulsuoja, net ir nevartojus psichoaktyviųjų medžiagų).

1.2. Nistagmas – ritmiškas, nevalingas abiejų akių obuolių trūkčiojimas. Jis gali pasireikšti, kai kraujyje yra viena ir daugiau promilių alkoholio, atpažįstamas stebint akių obuolius bent keliolika sekundžių.

1.3. Laiko pajautimas. Pavartojus psichoaktyviųjų medžiagų gali sutrikti laiko suvokimas, suprastėti gebėjimas suprasti paprastas instrukcijas. Tai galima patikrinti, paprašant pastovėti suglaudus kojas, ištiesus į priekį rankas, atlenkus galvą atgal ir užsimerkus ir pranešti, kai praeis 30 sekundžių. Nepavartojus psichoaktyviųjų medžiagų galima apsirikti 10 sekundžių.

1.4. Dūrių žymės. Jeigu psichoaktyviosios medžiagos švirksčiamos, lieka dūrio žymės, kurios laikui bėgant keičiasi: 0–8 val. – raudona dėmė (paraudęs ratas); 8–96 val. – šviesaus sukrešėjusio kraujo pėdsakai; 5–14 dienų – tamsios dėmės.

1.5. Kvapas. Pavartojus alkoholinių gėrimų jaučiamas alkoholio kvapas iš burnos ar nuo drabužių, tabako ar tabako gaminių – tabako kvapas, marihuanos – keistas, neįprastas, cheminių medžiagų kvapas.

1.6. Bendri apsinuodijimo požymiai. Apsinuodijus gali atsirasti mieguistumas, sąmonės praradimas, pykinimas, vėmimas, galvos svaigimas, pasireikšti perkaitimas ar dehidratavimas, krėsti drebulys, apimti panika ar pasireikšti kiti apsinuodijimo požymiai. Esant tokiems požymiams, reikia kviešti greitosios medicinos pagalbos brigadą, prireikus suteikti mokiniui pirmąją pagalbą.

1.7. Netipinio elgesio požymiai. Pavartojus psichoaktyviųjų medžiagų gali atsirasti mokiniui nebūdingo elgesio požymių, kurie pasireiškia atskirai arba kartu su šio priedo 1.1-1.7 papunkčiuose nustatytais požymiais. Mokinys gali tapti agresyvus, elgtis impulsyviai – imti rėkti, bėgti, blaškytis, neadekvačiai reaguoti į aplinką. Jam gali prasidėti haliucinacijos, apimti baimė, prasidėti kliedesiai arba sulėtėti kalba.

2. Ilgalaikio vartojimo atpažinimo požymiai:

2.1. Asmenybės pokyčiai: nuotaikos ar būdo savybių pasikeitimas, brandumo stoka, santykių su tėvais (rūpintojais), ryšių su draugais pokyčiai, siekių stoka, savęs nuvertinimas, neigimas ir melavimas, vėlavimas, nepaaiškinama baimė, įtarumas arba savisaugos instinkto stoka, priešiškus kitiems ir sau, agresyvumas.

2.2. Veiklos ir įpročių pokyčiai: be pateisinamos priežasties nebuvimas namuose ar Gimnazijoje, pareigų namuose ar Gimnazijoje neatlikimas, pakitęs bendravimas su bendraamžiais, kitais žmonėmis; slapukavimas, konfliktai namuose ar Gimnazijoje, nuolatinis negebėjimas

susikaupti, greitas įniršis uždavus klausimus, susijusius su psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu, nuolatinis liūdesys, ženklūs finansinės padėties pokyčiai.

2.3. Išvaizdos pokyčiai: higienos stoka, raudonos ar ašarojančios akys, išsiplėtę arba susiaurėję akių vyzdžiai, nuolatinė sloga.

2.4. Sveikatos ir normalaus dienos, nakties ritmo pokyčiai: apetito stoka ar padidėjęs apetitas, dažnas kosulys, keista kalba, miego problemos, išsiblaškymas, energijos stoka.

2.5. Tarp mokinio daiktų pastebimi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įtarimą keliantys daiktai ar medžiagos – nikotino pagalvėlės, kristalai, impregnuoti lapeliai, elektroninių cigarečių pildyklės, žiebtuvėliai, milteliai, kapsulės, tabletės ir pan.

Šiaulių Stasio Šalkauskio gimnazijos
reagavimo į psichoaktyviųjų medžiagų
vartojimo, platinimo ir disponavimo
psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejus
bei pagalbos teikimo mokiniams, jų
tėvams (rūpintojams) tvarkos aprašo
3 priedas

GALIMI PSICHOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ PLATINIMO ATPAŽINIMO POŽYMIAI

1. Pajamos. Ryškiausias ženklas, kad mokinys platina psichoaktyvias medžiagas, yra jo pajamos. Jei mokinys staiga pradeda pirkti daiktus pats, neturėdamas pajamų šaltinio, tai galimai lemia psichoaktyvių medžiagų platinimas kaip paslėptas pajamų šaltinis.

2. Užrašai. Dažniausiai psichoaktyvias medžiagas platinantys mokiniai registruoja savo išlaidas ir pajamas. Daugelis iš jų tai daro, siekiant fiksuoti, kas ir už ką yra skolingas. Kiekvienas užrašų įrašas gali būti užkoduotas skaitine ar raidine seka.

3. Įranga. Jei platinamos psichoaktyviosios medžiagos, mokinys tikriausiai turi tam reikalingas priemones. Tai apima psichoaktyviosioms medžiagoms vartoti ar supakuoti skirtus daiktus, tokius kaip:

3.1. priemaišos – medžiagos, dedamos į psichoaktyvias medžiagas siekiant padidinti pajamas ir pakeisti poveikį. Šios medžiagos atskiedžia psichoaktyvias medžiagas, keičia jų stiprumą, pavyzdžiui, miltai, krakmolas, cukrus ir kofeinas;

3.2. rūkymo pypkės, bongai;

3.3. nedidelio dydžio, maistinės svarstyklės;

3.4. užspaudžiami plastikiniai maišeliai;

3.5. aliuminio folija.

4. Vartojimo požymiai. Nors tai nėra tiesioginis psichoaktyviųjų medžiagų platinimo požymis, tačiau daugelis psichoaktyviųjų medžiagų platintojų patys pradeda vartoti psichoaktyvias medžiagas.

5. Kitų mokinių elgesys ir turima informacija. Neretai psichoaktyviųjų medžiagų platintojas dėl vienokių ar kitokių priežasčių išnaudoja kitus mokinius įvairioms užduotims atlikti. Mokinių bendruomenė paprastai turi daug informacijos vieni apie kitus, tad psichoaktyviųjų medžiagų platintojas visuomet yra žinomas.
